

Cultuur en passie in coronatijd, een unieke beleving

GENT 18/01 Ik had willen schrijven over het Safariparcours voor kinderen in Gent om hun omstreden vaccinatie aantrekkelijker te maken dan de Antwerpse Zoo, over de ongeldige boostervaccinatie van tieners die gaan skiën in Oostenrijk, over de ethische afwegingen van vaccinatieverplichting al dan niet 1G analoog. Waarom ik het Wintermanifest niet tekende en de verwarming in ons huis ook de vorige winters al op 19 graden duurzaamheid stond. Over die actualiteiten had ik jullie willen ontmoeten in een land van extremen tot ik opnieuw kennis maakte met La Bohème...

Hoe encsceneer je anno 2022 de opera's van Puccini? Hoe breng je La Bohème actueel, modern en authentiek? Vragen die Jan Vandenhouwe zich stelde toen hij artistiek directeur Opera bij Kunsthuis Opera Ballet Vlaanderen werd en vanaf seizoen 2019-20 de toekomstige seizoenen uittekent. La Bohème moest zeker nog eens op de affiche komen. Het was immers de opera die hij als 17-jarige scholier in 1997 zag in een regie van Robert Carsen. Die ervaring leerde hem kijken 'hoe opera over ons gaat, de toeschouwers van nu'. In La Bohème, over het unieke tijdsgewricht dat jeugd heet. Hij had met veel rekening gehouden bij zijn vernieuwende opdracht maar niet met de maatschappelijke ontwrichting die covid-19 zou veroorzaken.

Ik had het geluk aanwezig te kunnen zijn, samen met 199 anderen, op de première vrijdagavond 14 januari, in het Gentse Operahuis, een voorbeeld van culturele topinfrastructuur volgens onze ministers van Cultuur en Onroerend Erfgoed. Een première met mondkmaskerspanning in de zaal.

De reeks voorstellingen was in Antwerpen abrupt afgelast door verrassende keuzes van het Overlegcomité op 22 december 2021. Bij het einde van de laatste voorstelling aan de vooravond van een socioculturele lockdown uitten de

operazangers hun ongenoegen door het zingen van het Slavenkoor van Verdi, een koor over een volk dat droomt van een vaderland. Jan Vandenhouwe benadrukte de symbolische waarde: 'een vaderland waarin cultuur telkens weer op de laatste plaats komt, is inderdaad mooi en verloren.' Op 28 december schorste de Raad van State de sluiting van de cultuursector omdat de beslissing 'disproportioneel' was en 'de maatregel niet steunt op adequate motieven'.

Het Overlegcomité besloot terug te grijpen naar de voorwaarden die op 3 december waren vastgelegd: enkel zitplaatsen, met mondkap, het gebruik van Covid Safe Ticket vanaf 50 bezoekers, en maximaal 200 bezoekers, zonder rekening te houden met de capaciteit van de zaal. Deze terugkeer was voor sommige cultuurhuizen alsook voor de grote evenementensector onbegonnen werk, maar niet voor Jan Vandenhouwe.

Waarom wil je er alles aan doen om nog vier voorstellingen van La Bohème te brengen voor telkens 200 bezoekers in een zaal met een capaciteit van meer dan 900? Omdat de kosten toch al gemaakt zijn en bijkomende ticketinkomsten altijd welkom, zou je economisch kunnen denken... per slot van rekening is een operahuis ook maar een bedrijf dat werkgelegenheid biedt. Maar dé reden is de passie die hem drijft.

De passie om zoveel mogelijk mensen terug naar de opera te laten komen. Om te horen, zien, voelen, hoe mooi muziek, dans, acteren kan zijn en mensen bij elkaar kan brengen. Om samen te onderzoeken wat hen bindt, maar ook wat hen beangstigt, hen uit elkaar drijft.

Een onderzoek dat de artistiek directeur voert samen met regisseurs maar ook met iedereen op de werkplek. Het eerste resultaat van zijn aanpak zou C(h)oeurs 2020 zijn. Uit de voetsporen weg van wijlen Gerard Mortier een vernieuwende zoektocht ondernemen met Alain Platel, theaterregisseur van Les Ballets C de la B. Samen met de muzikanten, het koor, de dansers en de ganse operawerkvloer kwam de eindfase van dat project in zicht. De première op 20 maart 2020 kon niet doorgaan. Op 19 maart viel alles lockdown, toen begrijpelijk. Evolutief zijn de maatregelen niet meer te begrijpen in de fase van voortschrijdend inzicht waarin we ons nu bevinden.

Positief is dat het project C(h)oeurs 2022 twee jaar later en tien jaar na Madrid binnenkort opnieuw kan opstarten en de ervaringen van de pandemie mee kan nemen in het onderzoek: 'Wanneer slaat verbondenheid om in epidemische desinformatie? En welke seismische tegenkrachten laten zich voelen in ons koortsige tijdsgericht?'

Het Puccinitafereel in Café Momus toont nu al tekenen van die onwezenlijke werkelijkheid. Gemondmaskerd - tevens geboosterd én getest, weet ik uit goede bron - zingen en acteren de koorleden in het vrolijk onbekommerd samenzijn met eten en drinken, opgezweept door fanfaremuziek.

Wanneer ik het kinderkoor zie zingen en acteren met hun mondkapen vraag ik me af wat ze ervan denken dat ze dit weekend op Safariparcours worden gestuurd om zich te laten vaccineren. Dat safarigebeuren was een discussiepunt in ons Gents vaccinatiecentrum, zoals er discussies waren over een filosoof en violist 'van kleur' bij de vier kunstenaars-operavertolkers in La Bohème. Om niet te spreken over de discussie of men het werk van een vrouwenhater-verleider als Giacomo Puccini nog

op scène mag brengen - voor Gerard Mortier was hij 'het summum van slechte burgermanskunst uit de negentiende eeuw'.

Puccini's Mimi sterft naturalistisch, zonder een lange aria, terloops bijna. De reden van haar hoesten en haar dood zou heden covid-19 kunnen zijn bij een jonge vrouw in armoede en kou, terwijl het in 1896 waarschijnlijk tuberculose was in diezelfde omstandigheden. De oorzaak doet er niet toe, het tijdsgewricht des te meer. Is het verrassend hoe de zakdoeken bovengehaald worden in het publiek om nadien weggestopt de handen vrij te maken voor een aanzwellend applaus dat al begint wanneer de bohémiens ieder hun weg gaan door een veld van lentebloemen?

Marc Cosyns, 15 januari 2022

[Cultuur en passie in coronatijd, een unieke beleving - MediQuality](#)